

GLASNYTT

december 1985

Eksperimentet fortsætter:

Det er med stor glæde, at det atter er muligt at udsende et nummer af GLASNYTT.

Vi håber, at der fremover vil indkomme materiale, stof og syns - punkter til nye numre. Så skulle der blandt medlemmerne være tanker, synspunkter og spørgsmål om glas, vil redationen meget gerne modtage sådanne.

Svenske glaskataloger.

Fra vor kontakt i Göteborg kan vi tilbyde 3 sæt af nedenstående glaskataloger til en pris af 200 kr. pr. sæt. De sælges efter princippet, den der kommer først til mølle o.s.v. Bestillinger modtages af selskabets kasserer, adresse se bagsiden.

1. Hushålls- & pressglas från Aktiebolaget De Svenska Kristallglas - bruken, 1904. 68 sider.
2. Illustrationer å kristallglasvaror. Aktiebolaget De Svenska Kristallglasbruken. 1904. 97 sider.
3. Illustrationer til Reijmyre Bruks Aktiebolag. Ca. 1900. 81 sider.

Indhold i dette nummer:

1. Kommentar fra Mogens Schlüter på Jørgen Kjær Hansens artikel om "Hvor er glasset fra?" i forrige nummer.
2. Referat af mødet d. 30.10.1985. Mogens Schlüter: Danske flasker. v. Jørgen Rønnest.
3. Referat af mødet d. 20.11.1985. Jan Kock: Engelske glas. v. Jørgen Rønnest.

I det første nummer af bladet GLASNYT, som Glashistorisk Selskab er begyndt at udsende, et initiativ som vi må hilse med stor glæde, har Jørgen Kjær Hansen skrevet en udmærket artikel om "Hvor er glasset fra?", der på mange måder sætter tingene på plads og gør op med de mange "myter", som vi alt for godt kender i den danske glashistorie.

Det er fint, men i artiklen kommer Kjær Hansen også ind på begrebet satsfarver, idet der især tænkes på misfarvninger. Her er jeg ikke rigtig enig med Kjær Hansen, det er ikke nogen myte, at glas bliver misfarvet af lyset, men alligevel tilføjer Kjær Hansen lidt irriteret: "Er der i det hele taget nogen sinde ført bevis for denne påstand". Ja, det er der, enhver glaskemiker ved, hvorfor glas bliver misfarvet.

Med hensyn til "farvekriteriet", som Kjær Hansen skriver om, så har jeg vist i mange år holdt på, at man ikke må tillægge satsfarven for stor betydning, den er i mange tilfælde et resultat af en tilfældighed og kan variere fra dag til dag. Hvis man derfor spørger mig, om jeg tror på "farvekriteriet", vil jeg sige: Jeg tror på, at nogle glasværker bevidst har kørt med en svag "misfarvning" af glasset, Strömberghyttens sats var svagt grå eller gråblå, Holmegaards har i mange år været blålig, og nogle gamle glasværker har haft gennemgående misfarvninger på grund af særlige råmaterialer etc., men jeg tror ikke på, at man har dyrket de misfarvninger, der naturligt kommer fra hele affarvningsprocessen, som et mål eller blot som noget ønskeligt.

For at komme disse myter lidt til livs og for at give Kjær Hansen de ønskede beviser har jeg allieret mig med Holmegaards chefkemiker, Jørgen Fougt, og fået godkendelse for den følgende gennemgang af disse problemer:

Om affarvnings- og misfarvningsproblemer ved smeltning af glas.

Det sand og enkelte andre råmaterialer, der bruges ved smeltning af glas indeholder mere eller mindre jern - og måske krom.

I det følgende vil der særlig blive gjort rede for problemerne med jernindholdet. Jern farver som bekendt glas grønt. Jernet optræder i to former, ferrioxyd, der farver glas gulgrønt, og ferroxyd, der farver glas blågrønt. For at få så farveløst glas, som muligt, må man "affarve" glasset, som det hedder med et lidt misvisende udtryk. Det er nemmere, at affarve det iltrige ferrioxyd-glas, og derfor fyrer man normalt en glasovn med et overskud af ilt. (se "Danske Flasker" side 19-20).

For at få farveløst glas ville det mest logiske være at fjerne jernet fra råmaterialerne. Det lader sig ikke gøre på en overkommelig, dvs. økonomisk forsvarlig måde. Da dette nu ikke kan lade sig gøre, består "affarvningen" derfor i at tilføre glasset et - eller flere stoffer, der farver glasset med komplementærfarven til grønt, hvilket er violet eller en blanding af rødt og blåt. Ved komplementærfarver forstår man farver, der "ophæver" hinanden, dvs. de til sammen syner hvidt. Når der står "syner", så er det, fordi det der sker er, at glasset i virkeligheden er en lille smule gråt, idet der tilbageholdes en lille smule af alle spektrets farver, når det gulgrønne glas tilsættes et violettfarvende metal. Glasset synes farveløst, men er gråt.

Denne gråfarvning kendes fra gamle glas, der ofte kan være ret så grå i glasmassen. De er normalt affarvet med grundstoffet mangan i form af mineralet brunsten. Når jernindholdet har været lidt vel stort, bliver glasset så gråligt, at det kan ses, dvs. der er tilbageholdt så mange lysstråler, at glasset ser gråt ud. Tilbageholdes samtlige lysstråler, hvilket kan opnåes ved at farve glasset meget kraftigt violet, synes glasset sort. Denne farve blev kaldt "hyalith". Glasset ser sort ud, men er meget mørkt violet.

Mangan blev brugt som affarvningsmiddel op til ca. 1920. Man kaldte ligefrem brunsten, der blev brugt som råmateriale, for "glasmagersæbe", fordi det "vaskede glasset rent". I nogle tilfælde er gamle, mangan-affarvede glas en smule violette. Det kan skyldes en lidt for stor mængde mangan, men det kan også skyldes en misfarvning, idet mangan-atomerne i glasset er blevet påvirket af lyset. Lys er energibølger, des kortere bølgelængde des højere energiindhold, og det, der især misfarver glasset, er de meget korte ultraviolette stråler, der udsendes af visse lyskilder. Lysstrålerne påvirker de elektroner, der svirrer omkring atomkernen. Den gennem lyset tilførte energi kan få elektronerne til at skifte bane eller måske helt at forlade atomet. Derved er der opstået et nyt stof, der måske kan misfarve glasset, hvilket kaldes "solarisolation". Det således misfarvede glas kan bringes tilbage til sin oprindelige tilstand, dvs., igen blive farveløst, ved at blive opvarmet, hvorved elektronerne vender tilbage til deres oprindelige plads. Når elektronerne på denne måde kan slås væk fra deres normale plads uden straks at vende tilbage, så skyldes det, at glas er en isolator, der ikke leder eller påvirker de elektrisk ladede elektroner.

Et andet forhold, der spiller ind og gør hele denne sag så kompliceret, er, at affarvningen er påvirket af ovnatmosfæren, idet iltindholdet forskyder balancen mellem ferri- og ferroxyd i glasset og dermed farven, som omtalt i indledningen. Når farven forskydes kan affarvningen enten blive

for kraftig, dvs. rødlig, eller for svag, dvs. grønlig. Heraf følger så, at farven kan variere fra dag til dag, især i de gamle ovne, hvor atmosfæren ikke var under kontrol, som den er i en moderne ovn.

Omkring 1920-30 begyndte vi i Danmark at bruge andre stoffer som affarvningsmiddel, en blanding af metallet selen og koboltoxyd. Selen farver glas rødt, når det optræder som frit selen, mens koboltoxyd farver glas stærkt blå. Tilsammen får vi den ønskede violette farve. Man fremstillede en blanding af de to stoffer i det rette forhold, blandede det op med fint sand og fik på den måde en slags råmateriale, der endnu brugtes ved fremstilling af hvidt glas til emballage og glasker udført på maskine.

Det var et problem ved denne affarvningsmetode, at den er følsom overfor varme. Når et glas, affarvet på denne måde, blev varmet på til små 500°, som det sker, når man skal brænde emaljefarver eller guld fast på glasset, blev glasset lyserødt. I glasset findes der en fast balance mellem frit selen og det iltholdige selenit. Denne balance forskydes ved opvarmningen, mængden af frit selen bliver forøget, og glasset bliver lyserødt. Derfor fremstillede man på Holmegaard i 1940-60 en særlig glasmasse til malede glas, kaldet "guldglass", der indeholdt mindre affarvningsmiddel og derfor var en lille smule grønt. Ved genopvarmningen i materiets ovne ophævede de to farver hinanden, og glasset så hvidt ud.

Også det selen-kobolt-affarvede glas bliver udsat for solarisation. Der sker her nøjagtig det samme som ved det manganholdige glas. Elektronerne slås ud af deres bane og giver anledning til misfarvninger. Her blev farven kedelig gul, hvilket nemt kunne ses på glas, der havde stået en sommer igennem i et udstillingsvindue eller var blevet udsat for ultraviolet lys. Ligesom ved manganmisfarvningen kunne den gule farve fjernes ved genopvarmning.

Solarisation kan modarbejdes med et ringe indhold af blyoxyd i glasset. Blyoxyd virker som en slags stabilisator imod misfarvning på grund af solen, og derfor indeholder Holmegaards almindelige sodaglas, der bruges til de tunge servicer som Tivoli og Skibsglas, ca. 4% blyoxyd siden 1967. Des mere energirig stråling, glasset bliver udsat for, des mere blyoxyd skal det indeholde for at modvirke misfarvninger.

På grund af de forskellige problemer ved selen-kobolt affarvningen begyndte man i 1967 at bruge stoffet neodymoxyd. Neodym hører til de såkaldte "sjældne jordarter". Det har været kendt i mange år, men først fra midten af 1960'erne fremkom det i en så ren kvalitet og til en sådan pris, at det kunne bruges til affarvning af glas. Det farver glas i den ønskede rødviolette farve og er ikke forbundet med de varmfølsomhedsproblemer, som selen-kobolt glasset, og det er ikke udsat for nogen væsentlig solarisation.

Alligevel bibeholder man af mange andre grunde blyindholdet i det alm. sodaglas. Det neodymoxyd-affarvede glas kan omkøles og genopvarmes uden problemer, derfor intet særligt "guldglas", ingen misfarvning på grund af forskellig placering i kølerøret eller på grund af godstykkelsen. Neodymoxyd synes at være det ideelle affarvningsmiddel, men det er ret kostbart, og det er grunden til, at man ikke bruger det i det billige emballageglas.

Forskellige andre farveproblemer.

Rent sodaglas vil altid være en lille smule gulgrønt, idet man ikke helt kan ramme denne farves komplementærfarve. Det kan man derimod i glas, der indeholder potaske, som krystal eller klangglas. Her lykkes affarvningen perfekt, og disse glassorter kan fremstilles meget farveløse.

I det tunge blykrystal, der indeholder fra 24-33% blyoxyd, bruger man nikkeloxyd som affarvningsmiddel. Det farver blyholdigt glas smukt violet, mens det i rent sodaglas giver en grumset grågul farve.

Krom farver glas grønt ligesom jern, og det findes ofte i meget små mængder i sandet. Til gengæld farver det meget kraftigt, kraftigere end noget andet metal, og selv et meget ringe kromindhold i sandet giver dårlig farve. Det skyldes, at det er vanskeligt at ramme komplementærfarven til den grønne farve fra kromet, og det gælder både sodaglas, potaskeglas og krystal.

Meget ofte indeholder glasmassen arsenik, der virker som lutringsmiddel ved at afgive ilt på et sent tidspunkt under smeltningprocessen. Arsenik forstærker tendensen til solarisation, idet det ligesom opsuger de løsgående elektroner.

Manganoxyd er i virkeligheden farveløst. Det, der farver glasset violet, er et manganatom, der mangler 7 elektroner i sine baner. Dette atom findes i stoffet kaliumpermanganat, der også kan bruges som farvestof i glasset.

Slutning.

Det turde fremgå af ovennævnte, at mulighederne for misfarvninger af glas er legio, og det især før i tiden har været meget vanskeligt at holde alle disse forhold under kontrol. Kjær Hansen nævner selv endnu en fejlmulighed: Skårene. De tilsatte skår, der ofte var fremmede, gav også anledning til farvevariationer.

Derfor er det farligt at drage alt for nøje slutninger på grund af glassets farve, især fordi man ofte gør det på grundlag af et meget lille antal, som måske tilmed ikke er særlig godt dokumenteret. Samlere af glas gætter meget, og det er de for så vidt nødt til, for man kan ikke gøre andet i

denne branche; men man skal passe på ikke at gøre sine gætterier til den evige sandhed, til fasttømrede teorier. Jeg bruger skam selv farvekriteriet og hele glasmassens karakter til at afgøre, om et glas er gammelt eller nyt, men det må gøres med stor forsigtighed og i erkendelse af, at mulighederne for fejltagelser er mange. Det fremgår i øvrigt af dette, at det kun kan lade sig gøre med sodaglas; krystalglas skifter ikke farve med alderen.

Jeg håber, at Kjær Hansen nu vil acceptere, at glas kan skifte farve i lyset eller på grund af varmepåvirkninger og meget andet. Men de behøver ikke at gøre det. Beviserne kan man kun få ved forsøg, jeg husker, at Holmegaards laboratorium har haft glas hængende ud af et tagvindue i en snor i måneder for at måle solarisationen. Kjær Hansen har selv gjort forsøg, men hans glas skiftede ikke farve, heller ikke rudeglas skifter farve. Nej, for rudeglas er normalt ikke affarvet, det skal ligefrem være en lille smule grønt. Samtidig er det udtrykkeligt skrevet, at glassene måske skifter farve. Det afhænger af lyspåvirkningen og hvilke elektroner, der bliver løsgående. Men selvfølgelig kan et rødt glas have været rødt fra begyndelsen på grund af overfarvning, selvfølgelig, men det får vi bare aldrig opklaret, og netop derfor bør man ikke drage for faste slutninger. Jeg håber, at denne lange afhandling har bragt visse ting på plads, men jeg er også klar over, at den har skabt forvirring hos mange. Det var også meningen, netop ved at forklare, hvor indviklet alt dette i virkeligheden er, håber jeg at stoppe alt for håndfaste teorier på grundlag af to rødlige Conradsmindeglas.

Mogens Schlüter

Mogens Schlüter - Danske flasker - d.30.10.1985 på Aalborg Historiske Museum.

Mødet foregik på ÅHM, som er vores vante foredragssted. Foredragsholderen var, den i glasinteresserede kredse kendte, direktør Mogens Schlüter fra Holmegaards Glasværker, som nu forresten hedder Royal Copenhagen efter sammenlægningen med bl.a. Den Kongelige Porcelænsfabrik.

Foredragets titel var "Gamle Flasker", et emne som Mogens Schlüter i efteråret 1984 udgav en bog om.

Foredragets emne havde fået mange medlemmer ud af busken. Der var så mange, at foredragslokalet faktisk var overbefolket, men det gik lige.

I formandens fravær bød næstformanden foredragsholderen og medlemmerne velkommen til sæsonens 1. foredrag. Han omtalte, at vi havde snuset lidt til emnet på udflugten i maj 1985, hvor Schlüter også talte om emnet, men at vi p.g.a. tidsnød var gået glip af meget dengang.

Schlüter indledte med at sige, at han håbede, at bogen om "Danske Flasker", som han nu havde fået færdig, efter 8 års arbejde, ville udfylde det behov for viden om danske flasker, som hittid havde været udækket. Da han tog fat på arbejdet, var det hans mål, at bogen ikke kun skulle blive en billedbog om gamle flasker, sådan som bl.a. englænderne har gjort det. Han ville også give indsigt i, hvorfor satsfarverne bliver som de bliver, hvorledes flaskerne fremstilles, inden for hvilket tidsrum og hvorfor flaskerne så ser ud som de gør.

Videre fortalte Schlüter, at for at få svar på disse ting, havde han måttet tage kontakt til mange instanser, både offentlige og private.

Herefter gik Schlüter over til at omtale de prislister og kataloger, som giver os et sikkert bevis på, hvordan flaskerne har set ud, og hvornår de tidligst er nævnt. I denne omtale gik han kronologisk frem efter den nye flaskebog idet, som han sagde, det jo nok var det, der havde den største interesse.

Efter denne gennemgang sluttede Schlüter med en bemærkning om, at han var overvist om, at der ville komme mange flere flaskesamlere, bl.a. fordi flasker er mere overkommelige i pris end drikkeglas.

Herefter var der mulighed for spørgsmål. Schlüter gjorde straks opmærksom på, at spørgsmål om hvorfor netop denne (sjældne) flaske, som vedkommende havde, ikke var med i flaskebogen, skyldtes bl.a. at bogen allerede var rigeligt stor, samt at nogle flasker havde han ikke haft kendskab til, da bogen blev redigeret.

Til sidst gik vi over til flaskebedømmelse, idet medlemmerne for de flestes vedkommende havde medbragt 2 eller flere flasker. Her gav Schlüter sin vurdering af de medbragte flasker angående type og alder, og her fik han lejlighed til at fremføre, at hvis der i flaskebogen er angivet tidspunkt for fremstilling, så kan man godt regne med +- 10 år for flasker fremstillet i tidsrummet 1880-1920, for jo ældre flasker er, jo større er margenen.

Her skal kort nævnes nogle af de vurderede flasker:

½ pot fransk (langkorks) bouteille olivenbrun før 1860.

1 ottekantet grøn flaske med kort hals før 1860.

¾ grøn kegleformet flaske ca. 1900.

¾ flaske med glassegl, hvor der stod:

P. Weile og Søn 1822-1927 omkring en drueklase,
flasken var mundblæst.

¾ porterflaske olivenbrun, fastblæst med inskription PATENT på skulderen.

Det var en ældre variant af den, der er vist i Danske Flasker fig. 173.

Faktisk ligner den de gamle hamrede flasker både i farve og mundstykke.

Hvad ordet "Patent" står for, er et uafklaret spørgsmål.

1 l. blå Aalborg petroleumflaske (Danske Flasker fig. 561), men med en inskription BARNÄNGEN fastblæst på skulderen, ca. 1900. Firmaet boede i København.

Desværre tror jeg ikke, vi nåede alle flasker. Nogle medlemmer holdt sig ihvertfald tilbage, de følte sig nok presset af tiden.

Efter denne orientering sluttede mødet med at næstformanden takkede Mogens Schlüter for hans lærerige foredrag og overrakte ham en lille present.

Jo, det var en god aften, som nok kunne gentages en anden gang.

17.11.1985

Jørgen Rønne

Jan Kock - Engelske glas - d. 20.11.1985 på Aalborg Historiske Museum.

Foredragsholderen var som annonceret Jan Kock, der ville give en oversigt over glasproduktionen i England.

Næstformanden bød ham og de ca. 25-30 medlemmer, der var mødt frem, velkommen.

Jan Kock indledte med at sige, at det var et enormt stort emne til én aften, men at han ville gå frem på den måde, at han ville køre en billedserie, som viste udviklingen og så give de relevante facts og data.

Kock indledte foredraget med at sige, at England i 16-1700-tallet var den førende nation, hvad angår glasteknologi. Det meste af engelsk glas er kopier af andre landes former, dog forstået på den måde, at de fik et særligt engelsk præg. Dette skyldes i starten, at glasmagerne kom fra andre lande, hvor man allerede producerede glas, senere at man lod sig inspirere fra fastlandet. Først omkring 1750 skabte englænderne deres egen stil og hvad angår opfindsomhed, har ingen siden kunnet overgå dem.

Glas har englænderne kendt fra romertiden, men først ca. år 675 e.Kr. har der muligvis været en glasproduktion igang i England, idet man fra skriftlige kilder ved, at nogle franske glasmagere blev indkaldt til England, for at blæse rudeglas til de engelske katedraler.

Omkring år 1200 har man sikre spor af glasværker, som muligvis udelukkende lavede rudeglas af grønt glas, de finere rudeglas og drikkeglas m.v. blev stadig importeret.

Man skal hen til år 1567 før man har sikkert kendskab til produktion af hvidtglas i England. Det år fik Carre fra glasværket Crutched Friars monopol på at fremstille "venetianske" glas i England. Han hentede venezianeren Giacomo Verzelini (1522-1606) til England i 1571. Året efter døde Carre og under ledelse af Verzelini blev der de næste 20 år fremstillet glas af "venetiansk facon" på dette og adskillige andre værker. Det tidligst bevarede glas, som kendes fra hans værksted, er fra 1578. Det er tyndt, klart glas med diamantgraving.

Med Verzelini begyndte en periode med monopoler i engelsk industri.

Det næste store skridt var i 1614, da Sir Robert Mansell fik monopol på fremstilling af glas, udelukkende ved at bruge kul som brændsel.

Med udviklingen af en bedre ovn (bl.a. overdækkede digler) gav det et bedre produkt, men det krævede store investeringer med en anstrengt økonomi til følge.

Før at Mansell og den hjemlige glasindustri kunne få bedre forhold blev import af "venetianske glas" forbudt. Men omkring 1660 blev dette forbud igen ophævet p.g.a. et stort udækket behov for glasvarer.

Det var englænderen Ravenscroft, der i 1674 opfandt det blyholdige glas. Blyglas er tungere, men lettere at gravere i end almindelig sodaglas.

Vi så eksempler på glas, som Ravenscrofts firma havde signeret med et stempel i form af et ravnehoved. Det ældste daterede glas er fra år 1677. Det blyglas, han opfandt, er det vi idag kalder halvkrystal, d.v.s. blyindholdet er mellem 8-20%, helkrystal (blyindhold mellem 20-33%) blev opfundet i 1682, men da havde Ravenscroft trukket sig tilbage.

Billedserien viste klart hvordan engelske glas i starten var kopier af venetianske, hollandske og tyske glas med engelsk præg, for tilsidst at udvikle sig til en selvstændig engelsk stil. Det var de glastyper, som vi også kender fra de norske glas fra Nøstetangen d.v.s. glas med knapper og snoede spiraler af luft, opal- og farvet glas i stilken. Senere i 1700-tallet kræver moden sløbne glas.

I 1777 fordobles glasskatten, mens broderlandet Irland gik fri for glas. Det bevirker, at engelske glasinvestorer satte gang i glasværksindustrien i Irland, hvilket betød at mange engelske værker måtte lukke.

De kunne slet ikke konkurrere, på trods af de store forsendelsesomkostninger på irske glas.

Irland producerede specielt tunge, sløbne ting, idet beskatningen gik efter vægt. De hjemlige engelske værker fremstillede fortrinsvis de lette, jævne varer. Derfor taler man om en Engelsk-Irsk periode i årene 1780-1825. I 1845 blev den engelske glasskat helt ophævet, hvilket betød at mange irske værker måtte lukke. Det siges, at i perioden 1800-1810 blev de bedste "engelske" glas lavet i Irland. Omkring 1820 gik man over til syrepolering af sløbne ting, hvilket var arbejdskraftbesparende, men det betød samtidig et glas med mindre spil (kanterne bliver ved denne teknik afrundet).

Englenderne opfandt mange spændende glasmasser og udsmykninger i løbet af det 18.- og 19. århundrede. Her skal nævnes det såkaldte Nailseaglas, som ofte er lavet af opalglas i kombination med farvet glas i forskellige mønstre. Såkaldte Nailseaglas er lavet mange andre steder end i Nailsea. Det samme gælder det blå Bristolglas, her kommer navnet udelukkende fra at de oxider, der farver glasset blå, blev indført til England fra Tyskland via Bristol. Senere opfandt man lustre glasset, slagglas d.v.s. glas i tilsyneladende tilfældige mønstre, som består af opalglas, samt glas i alle mulige farver i både almindeligt- og opalglas.

Det gode kendskab til den tekniske og formmæssige udvikling skyldes det engelske patentsystem. Når et firma havde udviklet et nyt produkt eller en ny teknik, så kunne der udtages patent på ideen, hvilket gav eneret i 4 år. Det gjaldt derfor om, at komme før konkurrenterne.

Sammenfattet kan man sige, om det tekniske stadi, at alt hvad man kan tænke sig til af glas, er udført på engelske værker og ofte blandede de forskellige teknikker.

Til sidst skal nævnes det pressede glas, som blev opfundet i Amerika omkring 1820. Hvornår vides ikke bestemt, p.g.a. at det amerikanske patentbureau nedbrændte i 1830. Teknikken bredte sig hurtigt overalt på jorden og altså også til det driftige England.

Her må nævnes firmaet G. Davidsen, som udviklede mange patenter, endvidere H. Greener & Co. samt Sowerby. Disse firmaer var førende inden for de pressede artikler, hvilket vi så en del eksempler på. Vi hørte om den engelske patentmærkning, som gør det muligt at bestemme, hvornår en bestemt vare tidligst kan være lavet. I de pressede ting findes fra 1842 et rhombeformet patentmærke med tal og bogstaver, som muliggør denne identifikation, yderligere findes der ofte over patentmærket et firmamærke. I 1884 blev patentmærkningen ændret til en talkombination med et foranstillet Rd.

I pausen så vi på de glas medlemmerne havde medbragt: Der var Nailseaglas, Mary Gergory glas, slagglas, carnaval (lustre) glas, bejdsset glas, sløbne glas, samt presseglas med og uden mærkning.

Efter foredraget takkede næstformanden Jan Kock for det gode og lærerige foredrag, hvilket medlemmerne også gav udtryk for med et bifald.

J. Rønne

Glashistorisk Selskab er stiftet i 1976 for at skabe et forum, hvor glasinteresserede kan få udbygget deres kendskab til glas og høre nyt fra mennesker, der forsker i emnet.

Hver sæson er der blevet afholdt 4-5 foredrag om både dansk og europæisk glas. Endvidere er der arrangeret en række ekskursioner til danske, norske og svenske glasværker samt relevante udstillinger.

Selskabet udgiver en gang om året optryk af gamle kataloger og priskuranter. En fortegnelse over det hidtidige genoptrykte materiale er gengivet nedenfor og kan erhverves af nye medlemmer så længe oplaget rækker.

Kontingent pr. sæson er p.t. 150,- kr. pr. medlem.

Medlemskab kan tegnes ved at indsætte beløbet på selskabets girokonto nr. 2 24 79 41, Glashistorisk Selskab, Spartavej 3, 9270 Klarup.

Til nye medlemmer kan tilbydes eksemplarer af allerede genoptrykte katalogmateriale:

1.	Kastrup,	plan B nr. 1,	(dateret 1886)
	Kastrup,	plan D nr. 1,	(dateret 1886)
	Kastrup,	plan D nr. 2,	(dateret 1886)
	Kastrup,	plan D nr. 3,	(dateret 1888)
	Kastrup,	plan D nr. 4,	(dateret 1895)
	Kastrup,	plan D nr. 5,	(udateret ca. 1900)
	Kastrup,	plan C nr. 1,	(udateret ca. 1900)
	Kastrup,	plan C nr. 2,	(udateret ca. 1890)

Mappe med ovenstående 8 faksimile plancher, en formindsket gengivelse af de sidste 4 plancher i kataloget, 5 prislister og en kommenterende tekst.

2.	Holmegaard,	katalog	(dateret 1923)
3.	Fyens Glasværk		(dateret ca. 1890)
4.	Prisliste over Emballageglas og Tekniske Artikler fra Holmegaard Glasværk 1909.		
5.	Prisliste over Hel-Krystals Servicer fra Holmegaard Glasværk 1917.		